УДК 338.47:658.5
JEL R40, L25, M11
DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-15-9

Захаров Д.С.
кандидат економічних наук,
докторант кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова
ORCID: https://orcid.org/ 0009-0006-5751-6771
Denis Zakharov
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC SUPPORT FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF MANAGEMENT OF URBAN TRANSPORT ENTERPRISES

Анотація. *У статті обґрунтовано організаційно-економічне забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту з урахуванням особливостей їх функціонування, ресурсних обмежень та сучасних умов господарювання. Сформовано систему показників оцінювання ефективності управління, яка дає змогу не лише отримати підсумкову оцінку, а й виявити складові управління з найбільшими відхиленнями від бажаного рівня. Визначено проблемні зони та напрями підвищення ефективності управління. Запропоновано авторське визначення організаційно-економічного забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту. Доведено, що підвищення ефективності управління має ґрунтуватися на комплексному врахуванні організаційних, ресурсних, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних та адаптаційних чинників.*

Ключові слова: *організаційно-економічне забезпечення, підприємства міського транспорту, підвищення ефективності, управління, управлінські рішення, методичний підхід, інформаційно-аналітичне забезпечення, ресурси.*

Abstract. Introduction. *Urban transport enterprises operate under unstable demand for transport services, limited financial and material resources, rising operating costs, and the need to maintain an appropriate quality of transport services for the population. Under these conditions, their performance depends largely on management efficiency.* ***Purpose.*** *The purpose of the article is to develop and substantiate organizational and economic support for improving the efficiency of management of urban transport enterprises, taking into account the specific features of their operations, resource constraints, and current operating conditions.* ***Methods.*** *The study employs analysis, synthesis, and theoretical generalization (to review scientific approaches and identify unresolved issues); the systems approach; systematization and grouping; normalization of indicators with their division into stimulants and destimulants.* ***Results.*** *An authorial definition of organizational and economic support for improving the efficiency of management of urban transport enterprises is proposed, and its structure is formed as a cyclical system of target, organizational, economic, information and analytical, resource, and performance components.* ***Conclusion.*** *Improving management efficiency at urban transport enterprises should be based on a comprehensive consideration of organizational, resource, financial and economic, information and analytical, and adaptive factors and on aligning managerial decisions with available resources, operating conditions, and service quality requirements. The author proposes using the results of the integral assessment as the basis for selecting priority measures: refining the distribution of functions, powers, and responsibilities; introducing budgeting and cost control; automating data collection and integrating information systems; and establishing regular monitoring with analysis of deviations and timely corrective actions. Further research will focus on building an organizational and economic mechanism for improving management efficiency based on the proposed support.*

Keywords: *organizational and economic support, urban transport enterprises, efficiency improvement, management, management decisions, methodological approach, information and analytical support, resources.*

Постановка проблеми. Сучасні підприємства міського транспорту функціонують в умовах нестабільності попиту на транспортні послуги, обмеженості фінансових і матеріально-технічних ресурсів, зростання витрат на експлуатацію та обслуговування рухомого складу, а також необхідності забезпечення належного рівня якості транспортного обслуговування населення. Додатковий вплив на їх діяльність мають зміни зовнішнього середовища, що зумовлюють необхідність оперативного коригування управлінських рішень і підвищення адаптивності системи управління.

За таких умов результативність діяльності підприємств міського транспорту значною мірою визначається ефективністю управління, зокрема обґрунтованістю управлінських рішень, раціональністю використання ресурсів, узгодженістю організаційних процесів, якістю інформаційного забезпечення та дієвістю планування і контролю. Водночас на практиці управління такими підприємствами часто характеризується недостатньою взаємодією організаційних та економічних інструментів, що обмежує можливості підвищення ефективності їх функціонування.

У зв'язку з цим виникає необхідність комплексного дослідження сучасного рівня ефективності управління підприємствами міського транспорту, визначення основних проблем і факторів її формування та обґрун-

© Захаров Д.С., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

тування організаційно-економічного забезпечення, спрямованого на підвищення результативності управлінської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення ефективності функціонування та управління підприємствами міського транспорту є важливим напрямом сучасних досліджень у сфері економіки підприємства, менеджменту та транспортних систем. Наукові праці в цій сфері можна згрупувати за кількома напрямами, що різняться предметом аналізу та методичними підходами.

Перший напрям охоплює методологію оцінювання ефективності міського громадського транспорту. C. Daraio та співавтори здійснили критичний огляд досліджень ефективності та результативності міського громадського транспорту, систематизували підходи до їх вимірювання та окреслили напрями подальших досліджень [1]. Y.V. Nagornyy та I.E. Ivanov обґрунтували структуру корисності транспортного обслуговування для населення, що розширює критерії оцінювання результативності підприємств міського транспорту за межі суто фінансових показників [2]. H. Fitzová і M. Matulová на прикладі міст Чехії та Словаччини порівняли ефективність систем міського громадського транспорту та визначили чинники, що її зумовлюють [3]. C.M. Campos-Alba, D. Prior і G. Pérez-López дослідили довгострокову витратну ефективність альтернативних форм управління міським громадським транспортом із позицій публічного сектору [4]. Внеском цих праць є розроблення методичного інструментарію оцінювання, проте вони здебільшого зосереджені на рівні транспортної системи загалом, а не на внутрішній системі управління підприємством.

Другий напрям представлений вітчизняними дослідженнями економічної ефективності та управління підприємствами міського транспорту. І.І. Никифорак проаналізував ефективність надання транспортних послуг у системі управління підприємств міського електротранспорту [5], І.Л. Петрова, К.О. Свєшнікова та П.О. Свєшніков визначили інноваційні фактори економічної ефективності муніципальної транспортної системи [6], В.С. Постніков окреслив сучасні проблеми та перспективи розвитку систем міського транспорту [7], а Т.О. Сімкова обґрунтувала підходи до управління розвитком автотранспортних підприємств у сучасних умовах міської мобільності [8]. Ці праці розкривають окремі чинники та напрями підвищення ефективності, однак організаційні та економічні інструменти управління в них розглядаються переважно відокремлено.

Узагальнення наукових праць засвідчує, що зарубіжні дослідження формують методологічне підґрунтя оцінювання ефективності міського транспорту та оцінюють ефективність різних форм управління, а вітчизняні – розкривають проблеми та чинники економічної ефективності підприємств галузі в українських умовах. Разом із тим недостатньо дослідженими залишаються: комплексне поєднання організаційних та економічних інструментів забезпечення ефективності управління саме на рівні підприємства міського транспорту; методичні підходи до оцінювання ефективності управління, які дають змогу виявляти проблемні складові управління; взаємозв'язок організаційних, економічних та інформаційно-аналітичних складових забезпечення з результатами діяльності підприємства. Це зумовлює актуальність обґрунтування організаційно-економічного забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту.

Мета та завдання статті. Метою статті є розроблення та обґрунтування організаційно-економічного забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту з урахуванням особливостей їх функціонування, ресурсних обмежень та сучасних умов господарювання.

Для досягнення цієї мети в статті поставлено та вирішено такі завдання:

– визначити основні фактори та проблеми, що впливають на ефективність управління підприємствами міського транспорту;

– сформувати методичний підхід до оцінювання ефективності управління підприємствами міського транспорту на основі системи взаємопов'язаних показників;

– сформувати організаційно-економічне забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту, визначивши взаємозв'язок його організаційних, економічних та інформаційно-аналітичних складових і результатів їх реалізації.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є положення економічної теорії, теорії управління та економіки підприємства, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань ефективності функціонування та управління підприємствами міського транспорту. Для досягнення поставленої мети використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: аналізу та синтезу, теоретичного узагальнення – для дослідження наукових підходів до оцінювання ефективності міського транспорту та виявлення невирішених частин загальної проблеми; системного підходу – для розгляду ефективності управління як багатокомпонентної характеристики та обґрунтування взаємозв'язку складових організаційно-економічного забезпечення; систематизації та групування – для формування системи показників оцінювання ефективності управління, виокремлення проблемних зон і напрямів підвищення ефективності управління; нормування показників із поділом їх на стимулятори та дестимулятори, а також методу інтегрального оцінювання на основі зваженого згортання нормованих значень – для побудови інтегрального показника ефективності управління; структурно-логічного моделювання – для формування структури організаційно-економічного забезпечення та послідовності взаємодії його складових; абстрактно-логічного методу – для формулювання авторського визначення, теоретичних узагальнень і висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємства міського транспорту є важливою складовою міської інфраструктури, оскільки забезпечують переміщення населення, доступність робочих місць, закладів освіти, охорони здоров'я та інших об'єктів міської економіки. Специфіка їх діяльності полягає у поєднанні економічних і соціальних функцій, що безпосередньо впливає на характер управління та критерії оцінювання його ефективності. Результативність управління такими підприємствами не може визначатися виключно величиною фінансового результату, оскільки поряд з економічними результатами важливими є доступність транспортних послуг, регулярність

перевезень, безпека, якість обслуговування та забезпечення необхідного рівня транспортної мобільності населення [9].

Ефективність управління підприємствами міського транспорту формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх належать стан і структура рухомого складу, рівень використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів, організація транспортного процесу, система планування і контролю, інформаційне забезпечення та якість управлінських рішень. Серед зовнішніх факторів визначальне значення мають зміни попиту на транспортні послуги, тарифна політика, обсяги та порядок бюджетного фінансування, стан міської транспортної інфраструктури, зміни вартості енергоресурсів і матеріалів, а також загальні соціально-економічні умови функціонування міста.

Взаємодія зазначених факторів зумовлює необхідність комплексного підходу до оцінювання ефективності управління. При цьому доцільно розмежовувати результати діяльності підприємства та результати управлінської діяльності, оскільки зміна окремого економічного або виробничого показника не завжди є безпосереднім наслідком якості управління. Саме тому оцінювання має охоплювати не лише кінцеві економічні результати, а й організаційні, ресурсні, операційні та якісні характеристики управління.

З урахуванням визначеної специфіки пропонується здійснювати оцінювання ефективності управління підприємствами міського транспорту за системою взаємопов'язаних груп показників, наведених у табл. 1.

Сформована система показників дозволяє розглядати ефективність управління як багатокомпонентну характеристику, у якій економічні результати взаємопов'язані з організацією управління, використанням ресурсів, результативністю транспортної діяльності та якістю послуг. Такий підхід є особливо важливим для підприємств міського транспорту, діяльність яких значною мірою залежить від рішень органів місцевого самоврядування, регулювання тарифів і необхідності забезпечення соціально значущих перевезень.

Для забезпечення зіставності результатів окремі показники доцільно привести до порівняльного вигляду шляхом нормування. Показники, зростання яких характеризує підвищення ефективності, можуть розглядатися як стимулятори, а показники, збільшення яких свідчить про погіршення результату, - як дестимулятори. Це дозволяє врахувати різну спрямованість показників при формуванні узагальненої оцінки.

На основі нормованих значень та визначеної вагомості окремих показників може бути розрахований інтегральний показник ефективності управління:

$$I_{\text{еф}} = \sum_{i=1}^{n} w_i z_i, \qquad (1)$$

де *I*еф – інтегральний показник ефективності управління; z_i – нормоване значення *i*-го показника; w_i – його ваговий коефіцієнт; *n* – кількість показників.

При цьому вагові коефіцієнти мають визначатися з урахуванням значущості відповідних характеристик для функціонування підприємств міського транспорту. Застосування інтегрального підходу дає можливість не обмежувати оцінювання окремими фінансовими чи виробничими показниками, а визначати загальний рівень ефективності управління та внесок окремих її складових.

Водночас запропонований підхід має використовуватися не лише для отримання підсумкової оцінки. Його практичне значення полягає у можливості виявлення складових, за якими спостерігаються найсуттєвіші відхилення від бажаного рівня. Саме такі відхилення формують проблемні зони управління, які мають стати основою для визначення конкретних напрямів підвищення його ефективності.

Таким чином, результати оцінювання доцільно використовувати як вихідну основу для формування управлінських заходів за окремими напрямами: удосконалення організаційної структури, підвищення ефективності використання ресурсів, покращення фінансового забезпечення, розвитку інформаційно-аналітичної підтримки, удосконалення планування та контролю, а також підвищення якості управлінських рішень.

Визначення напрямів підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту має ґрунтуватися на комплексному врахуванні організаційних, економічних, ресурсних, операційних та інформаційних чинників [10]. Запропонований методичний підхід до оцінювання дає змогу розглядати

Таблиця 1

Система показників оцінювання ефективності управління підприємствами міського транспорту

Група показників	Основні показники	Характеристика управлінського аспекту
Організаційні	рівень централізації управління; чіткість розподілу функцій; оперативність прийняття рішень; ефективність планування та контролю	характеризують організацію управлінських процесів і узгодженість управлінських функцій
Операційні	обсяг перевезень; пасажирооборот; регулярність руху; продуктивність рухомого складу	відображають результативність організації транспортного процесу
Ресурсні	продуктивність праці; фондовіддача; коефіцієнт використання рухомого складу; рівень використання матеріальних ресурсів	характеризують ефективність використання ресурсного потенціалу
Фінансово-економічні	доходи; витрати; собівартість перевезень; фінансовий результат; рівень покриття витрат	відображають економічні наслідки прийнятих управлінських рішень
Якісні	доступність; регулярність; надійність; безпека; комфортність транспортних послуг	характеризують відповідність результатів діяльності потребам споживачів
Інформаційно-аналітичні	оперативність отримання інформації; повнота та достовірність даних; рівень використання цифрових систем; якість аналітичного забезпечення	визначають інформаційну основу обґрунтування та своєчасності управлінських рішень

Джерело: сформовано автором

ефективність управління не як окремий фінансовий або виробничий результат, а як сукупну характеристику функціонування системи управління. Відповідно, удосконалення управління має передбачати вплив на ті складові, які визначають обґрунтованість управлінських рішень, ефективність використання ресурсів та результативність діяльності підприємства.

З урахуванням специфіки підприємств міського транспорту основні проблемні зони та відповідні їм напрями підвищення ефективності управління систематизовано в табл. 2.

Наведені в табл. 2 напрями мають розглядатися не як сукупність відокремлених заходів, а як взаємопов'язані складові удосконалення системи управління. Зміна організаційної структури, наприклад, має супроводжуватися уточненням функцій і відповідальності управлінського персоналу, удосконаленням інформаційних потоків та відповідним коригуванням системи планування і контролю. У свою чергу, підвищення ефективності використання ресурсів потребує належного інформаційного забезпечення та економічного обґрунтування управлінських рішень.

Удосконалення організаційної структури управління передбачає раціональний розподіл управлінських функцій, повноважень та відповідальності між структурними підрозділами підприємства [11]. Для підприємств міського транспорту це особливо важливо через необхідність узгодження транспортної, технічної, фінансової та адміністративної діяльності. Раціональна організація управління має забезпечувати скорочення дублювання функцій, підвищення оперативності прийняття рішень та чітке визначення відповідальних за досягнення встановлених результатів.

Підвищення ефективності використання ресурсів має бути спрямоване на забезпечення відповідності обсягу та структури ресурсів потребам транспортного процесу. Основна увага при цьому має приділятися використанню рухомого складу, трудових ресурсів, матеріалів та фінансових коштів. Управлінські рішення щодо розподілу ресурсів доцільно пов'язувати з очікуваними результатами діяльності, що дозволяє перейти від простого контролю витрат до управління ефективністю їх використання.

Удосконалення фінансового забезпечення передбачає підвищення обґрунтованості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Важливими інструментами тут є бюджетування, планування витрат, контроль їх виконання, аналіз структури доходів і витрат, а також визначення потреби у додатковому фінансуванні. Водночас фінансові рішення мають узгоджуватися з виробничими та організаційними цілями підприємства.

Розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення спрямований на формування необхідної інформаційної основи управління. Оперативне отримання достовірної інформації про обсяги перевезень, витрати, використання рухомого складу, стан ресурсів та якість транспортних послуг створює передумови для своєчасного виявлення відхилень і коригування управлінських рішень. Тому цифрові інструменти доцільно розглядати передусім як засіб підвищення оперативності та обґрунтованості управління.

Удосконалення планування та контролю має забезпечувати взаємозв'язок між встановленими цілями, запланованими показниками, фактичними результатами та коригувальними заходами. Такий підхід

Таблиця 2

Проблемні зони та напрями підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту

Проблемна зона	Основні прояви	Напрям підвищення ефективності	Основні заходи
Організаційна	нечіткий розподіл функцій і повноважень; дублювання управлінських функцій; недостатня координація	удосконалення організаційної структури управління	уточнення функцій і повноважень; оптимізація рівнів управління; посилення координації між підрозділами
Ресурсна	недостатня ефективність використання рухомого складу, трудових і матеріальних ресурсів	підвищення ефективності використання ресурсів	оптимізація використання рухомого складу; планування потреби в ресурсах; контроль їх використання
Фінансово-економічна	високий рівень витрат; недостатність власних фінансових ресурсів; дисбаланс доходів і витрат	удосконалення фінансового забезпечення	бюджетування; контроль витрат; оптимізація структури фінансових ресурсів; пошук додаткових джерел фінансування
Інформаційно-аналітична	недостатня оперативність, повнота та якість інформації	розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення	автоматизація збору та обробки даних; інтеграція інформаційних систем; формування системи аналітичних показників
Планово-контрольна	недостатній зв'язок між плануванням, виконанням і контролем; несвоєчасне виявлення відхилень	удосконалення планування та контролю	встановлення показників результативності; регулярний моніторинг; аналіз відхилень; коригування планів
Прийняття управлінських рішень	недостатня обґрунтованість та оперативність управлінських рішень	підвищення якості управлінських рішень	використання аналітичної інформації; оцінювання альтернатив; урахування ризиків та ресурсних обмежень
Адаптаційна	недостатня швидкість реагування на зміни зовнішнього середовища	адаптація управління до змін зовнішнього середовища	моніторинг зовнішніх факторів; сценарне планування; оперативне коригування управлінських рішень

Джерело: сформовано автором

дозволяє сформувати безперервний цикл управління, у якому результати контролю використовуються для уточнення подальших планових рішень.

Підвищення якості управлінських рішень передбачає використання комплексної інформації про внутрішній стан підприємства та зміни зовнішнього середовища. При цьому під час прийняття рішень необхідно враховувати не лише очікуваний економічний результат, а й наявні ресурси, ризики, обмеження та можливі наслідки для якості транспортного обслуговування.

Отже, визначені напрями охоплюють основні складові управління підприємствами міського транспорту та створюють передумови для їх узгодженого вдосконалення. Організаційні заходи визначають порядок реалізації управлінських функцій, економічні - забезпечують раціональне використання ресурсів і фінансових можливостей, а інформаційно-аналітичні - формують основу для обґрунтування управлінських рішень. Їх поєднання дозволяє перейти від окремих заходів щодо підвищення ефективності до формування цілісної системи організаційно-економічного забезпечення управління.

Підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту потребує не лише визначення окремих напрямів удосконалення, а й формування цілісної системи їх організаційного та економічного забезпечення [12]. Така система має забезпечувати узгодженість управлінських функцій, раціональне використання ресурсів, інформаційну підтримку прийняття рішень та орієнтацію управлінської діяльності на досягнення визначених результатів.

У межах дослідження організаційно-економічне забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту пропонується визначати як цілісну систему взаємопов'язаних організаційних, економічних та інформаційно-аналітичних засобів, методів і інструментів, спрямованих на узгодження цілей підприємства, організацію управлінських процесів, обґрунтування, реалізацію та коригування управлінських рішень, забезпечення ефективного використання наявних ресурсів і контролю досягнутих результатів. Така система передбачає взаємодію організаційних та економічних складових управління, інформаційно-аналітичну підтримку прийняття рішень і постійне врахування результатів їх реалізації для подальшого вдосконалення управління підприємством.

Запропоноване визначення акцентує увагу на взаємозв'язку організаційних та економічних складових, оскільки окреме використання відповідних інструментів не забезпечує необхідної результативності управління. Організаційна складова визначає порядок здійснення управлінських функцій, розподіл повноважень і відповідальності, взаємодію структурних підрозділів та організацію планування і контролю. Економічна складова забезпечує обґрунтування ресурсних потреб, управління витратами, доходами та фінансовими ресурсами, а також оцінювання економічних результатів прийнятих рішень. Інформаційно-аналітична складова забезпечує необхідною інформацією процес підготовки, прийняття та коригування управлінських рішень.

З урахуванням визначених у попередньому розділі напрямів доцільно сформувати структуру організаційно-економічного забезпечення, яка поєднує цільові, організаційні, економічні та інформаційно-аналітичні компоненти. Її основні складові наведено в табл. 3.

Важливим елементом запропонованого забезпечення є послідовність взаємодії його складових. Визначення цілей підвищення ефективності має передувати вибору відповідних організаційних та економічних інструментів. На основі інформаційно-аналітичного забезпечення здійснюється оцінювання наявних ресурсів, можливих альтернатив і ризиків, після чого формуються управлінські рішення та визначаються необхідні ресурси для їх реалізації. Отримані результати підлягають оцінюванню, а виявлені відхилення використовуються для коригування подальших управлінських рішень.

Таким чином, організаційно-економічне забезпечення має функціонувати як циклічна система, у якій результати управлінських рішень не завершують процес управління, а формують інформаційну основу для його подальшого вдосконалення. Це забезпечує взаємозв'язок між цілями підприємства, управлінськими рішеннями, ресурсами, результатами та наступними управлінськими діями.

Такий підхід забезпечує комплексність управління та створює передумови для узгодження організаційних і економічних рішень, що є необхідною умовою підви-

Таблиця 3

Складові організаційно-економічного забезпечення підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту

Складова	Основний зміст	Основні інструменти
Цільова	визначення цілей та очікуваних результатів підвищення ефективності управління	цільові показники; критерії результативності; пріоритети розвитку
Організаційна	формування раціональної структури управління та розподіл функцій, повноважень і відповідальності	організаційна структура; регламенти; розподіл повноважень; планування; контроль
Економічна	забезпечення раціонального використання ресурсів та фінансових можливостей підприємства	бюджетування; управління витратами; планування ресурсів; аналіз доходів і витрат
Інформаційно-аналітична	формування інформаційної основи для обґрунтування управлінських рішень	інформаційні системи; моніторинг; аналіз показників; цифрові інструменти
Ресурсна	забезпечення реалізації управлінських рішень необхідними ресурсами	трудові, матеріальні, фінансові та інформаційні ресурси
Результативна	визначення результатів реалізації управлінських рішень та їх відповідності встановленим цілям	система показників; оцінювання результатів; аналіз відхилень; коригувальні заходи

Джерело: сформовано автором

щення ефективності управління підприємствами міського транспорту. Водночас поєднання організаційних, економічних та інформаційно-аналітичних складових дозволяє забезпечити взаємозв'язок між визначеними цілями підприємства, наявними ресурсами, управлінськими рішеннями та результатами їх реалізації. Це сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, своєчасному виявленню відхилень від запланованих результатів і формуванню відповідних коригувальних заходів. У результаті організаційно-економічне забезпечення набуває системного характеру та орієнтується не лише на досягнення окремих економічних показників, а й на підвищення загальної результативності управління та якості функціонування підприємства.

Висновки. У результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту має ґрунтуватися на комплексному врахуванні організаційних, ресурсних, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних та адаптаційних чинників. Сформовано методичний підхід до оцінювання ефективності управління на основі системи взаємопов'язаних показників, що дозволяє визначати проблемні складові управління та обґрунтовувати напрями його вдосконалення. Визначено основні напрями підвищення ефективності управління та сформовано організаційно-економічне забезпечення, яке передбачає взаємодію організаційних, економічних та інформаційно-аналітичних складових, ресурсів і результатів управлінської діяльності. Встановлено, що комплексне поєднання зазначених складових створює передумови для підвищення обґрунтованості управлінських рішень, ефективності використання ресурсів та результативності функціонування підприємств міського транспорту.

Перспективи подальших досліджень. Перспективою подальших досліджень є побудова організаційно-економічного механізму підвищення ефективності управління підприємствами міського транспорту на основі сформованого організаційно-економічного забезпечення з визначенням послідовності управлінських дій, інструментів впливу та взаємозв'язку між управлінськими рішеннями і результатами їх реалізації.

Бібліографічний список:

1. Daraio C., Diana M., Di Costa F., Leporelli C., Matteucci G., Nastasi A. Efficiency and effectiveness in the urban public transport sector: a critical review with directions for future research. *European Journal of Operational Research*. 2016. Vol. 248, No. 1. P. 1–20. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ejor.2015.05.059

2. Nagornyy Y. V., Ivanov I. E. Structure of passenger transport service utility for population. *Science and Transport Progress*. 2021. No. 2(92). P. 5–16. DOI: https://doi.org/10.15802/stp2021/237286

3. Fitzová H., Matulová M. Comparison of urban public transport systems in the Czech Republic and Slovakia: Factors underpinning efficiency. *Research in Transportation Economics*. 2020. Vol. 81. Art. 100824.

4. Campos-Alba C. M., Prior D., Pérez-López G. Long-term cost efficiency of alternative management forms for urban public transport from the public sector perspective. *Transport Policy*. 2020. Vol. 88. P. 16–23.

5. Никифорак І. І. Аналіз ефективності надання транспортних послуг у системі управління підприємств міського електротранспорту. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 12. С. 60–65.

6. Петрова І. Л., Свєшнікова К. О., Свєшніков П. О. Інноваційні фактори економічної ефективності муніципальної транспортної системи. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 64. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-114

7. Постніков В. С. Сучасні проблеми та перспективи розвитку систем міського транспорту. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28, № 2. С. 64–70.

8. Сімкова Т. О. Управління розвитком автотранспортних підприємств у сучасних умовах міської мобільності. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2025. № 1. С. 137–147.

9. Доброва Н. В., Осипова М. М., Нечепуренко М. С. Напрями удосконалення діяльності міського електротранспорту. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 14. С. 58–64.

10. Легкий С. А. Обґрунтування напрямків маркетингових досліджень при встановленні тарифів на перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Економіка транспортного комплексу*. 2013. Вип. 22. С. 142–147.

11. Приймак В. Розвиток громадського транспорту України в контексті Національної транспортної стратегії. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-25

12. Фердман Г. П. Проблеми та перспективи розвитку транспортної системи України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 2(78). С. 93–97.

References:

1. Daraio, C., Diana, M., Di Costa, F., Leporelli, C., Matteucci, G., & Nastasi, A. (2016). Efficiency and effectiveness in the urban public transport sector: A critical review with directions for future research. *European Journal of Operational Research*, vol. 248, no. 1, pp. 1–20. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ejor.2015.05.059

2. Nagornyy, Y. V., & Ivanov, I. E. (2021). Structure of passenger transport service utility for population. *Science and Transport Progress*, no. 2(92), pp. 5–16. DOI: https://doi.org/10.15802/stp2021/237286

3. Fitzová, H., & Matulová, M. (2020). Comparison of urban public transport systems in the Czech Republic and Slovakia: Factors underpinning efficiency. *Research in Transportation Economics*, vol. 81, art. 100824.

4. Campos-Alba, C. M., Prior, D., & Pérez-López, G. (2020). Long-term cost efficiency of alternative management forms for urban public transport from the public sector perspective. *Transport Policy*, vol. 88, pp. 16–23.

5. Nykyforak, I. I. (2017). Analiz efektyvnosti nadannia transportnykh posluh u systemi upravlinnia pidpryiemstv miskoho elektrotransportu [Analysis of the efficiency of transport service provision in the management system of urban electric transport enterprises]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 12, pp. 60–65.

6. Petrova, I. L., Svieshnikova, K. O., & Svieshnikov, P. O. (2024). Innovatsiini faktory ekonomichnoi efektyvnosti munitsypalnoi transportnoi systemy [Innovative factors of the economic efficiency of the municipal transport system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, is. 64. Available at: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4310

7. Postnikov, V. S. (2018). Suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku system miskoho transportu [Modern problems and prospects for the development of urban transport systems]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 28, no. 2, pp. 64–70.

8. Simkova, T. O. (2025). Upravlinnia rozvytkom avtotransportnykh pidpryiemstv u suchasnykh umovakh miskoi mobilnosti [Managing the development of motor transport enterprises in modern conditions of urban mobility]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoi politekhniky*, no. 1, pp. 137–147.

9. Dobrova, N. V., Osypova, M. M., & Nechepurenko, M. S. (2017). Napriamy udoskonalennia diialnosti miskoho elektrotransportu [Directions for improving the activity of urban electric transport]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, is. 14, pp. 58–64.

10. Lehkyi, S. A. (2013). Obgruntuvannia napriamkiv marketynhovykh doslidzhen pry vstanovlenni taryfiv na perevezennia pasazhyriv avtomobilnym transportom [Substantiation of marketing research directions when setting tariffs for passenger transportation by road]. *Ekonomika transportnoho kompleksu*, is. 22, pp. 142–147.

11. Pryimak, V. (2024). Rozvytok hromadskoho transportu Ukrainy v konteksti Natsionalnoi transportnoi stratehii [Development of public transport of Ukraine in the context of the National Transport Strategy]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 68. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-25

12. Ferdman, H. P. (2019). Problemy ta perspektyvy rozvytku transportnoi systemy Ukrainy [Problems and prospects for the development of the transport system of Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, no. 2(78), pp. 93–97.

Дата надходження статті: 12.10.2026
Дата прийняття статті до публікації: 12.11.2026
Дата публікації статті: 19.11.2026